

PHÂN TÍCH LỢI THẾ SO SÁNH VÀ LỢI THẾ CẠNH TRANH ĐIỂM ĐẾN DU LỊCH XÃ Y TÝ HUYỆN BÁT XÁT TỈNH LÀO CAI

Đặng Thị Oanh*

Tóm tắt: Xã Y Tý huyện Bát Xát tỉnh Lào Cai là một điểm đến du lịch tuy mới mẻ nhưng khá hấp dẫn bởi tài nguyên tự nhiên và tài nguyên văn hóa. Trong những năm qua Y Tý đã thu hút được nhiều khách du lịch. Để phát triển điểm đến du lịch Y Tý nói chung, cũng như nâng cao hiệu quả hoạt động marketing điểm đến này nói riêng, việc phân tích lợi thế so sánh và lợi thế cạnh tranh rất quan trọng. Trên cơ sở phân tích những lợi thế so sánh và lợi thế cạnh tranh, bài viết đề xuất những giải pháp để nâng cao hiệu quả hoạt động du lịch Y Tý, đem lại lợi ích nhiều hơn nữa cho các bên liên quan trong phát triển du lịch, đặc biệt là cho chính quyền và cộng đồng địa phương.

Từ khóa: Lợi thế so sánh, lợi thế cạnh tranh, giải pháp, du lịch, Y Tý.

Đặt vấn đề

Mỗi điểm du lịch đều có những lợi thế so sánh và lợi thế cạnh tranh trong phát triển du lịch. Trong hoạt động marketing cho các điểm đến du lịch nói riêng, xây dựng và phát triển điểm du lịch nói chung, việc đánh giá các lợi thế so sánh để lựa chọn xây dựng các lợi thế cạnh tranh rất quan trọng. Đây là một trong những bước quan trọng, không thể thiếu mà các nhà quản lý, kinh doanh du lịch cần quan tâm thực hiện. Bài viết lựa chọn điểm đến du lịch xã Y Tý huyện Bát Xát tỉnh Lào Cai để phân tích các lợi thế so sánh và lựa chọn lợi thế cạnh tranh của điểm đến này với mục đích đề xuất các giải pháp giúp hoạt động du lịch của điểm đến này phát triển, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của khách du lịch trong, ngoài nước và góp phần vào việc phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của địa phương.

1. Một số vấn đề về lý thuyết có liên quan

1.1. Điểm du lịch

Điểm du lịch là nơi có tài nguyên du lịch được đầu tư, khai thác phục vụ khách du lịch (1).

1.2. Lợi thế so sánh

Lợi thế so sánh là một thuật ngữ kinh tế dùng để chỉ khả năng sản xuất hàng hóa và dịch vụ của một nền kinh tế với chi phí cơ hội thấp hơn so với các đối tác thương mại của họ. Lợi thế so sánh mang lại cho một công ty khả năng bán hàng hóa và dịch vụ với mức giá thấp hơn so với các đối thủ cạnh tranh và thu về lợi nhuận bán hàng lớn hơn (2).

Lợi thế so sánh của điểm đến được xác định khi điểm đến có sản phẩm du lịch đặc thù. Đó là những sản phẩm khác biệt, tiêu biểu được tạo ra dựa trên những tài nguyên du lịch riêng biệt, tiêu biểu và những dịch vụ du lịch riêng biệt, thích hợp, làm nên sự khác biệt nổi bật về sản phẩm du lịch của một điểm đến du lịch, một doanh nghiệp du lịch (3).

Lợi thế so sánh là yếu tố quan trọng hàng đầu trong việc thu hút khách du lịch nói riêng và đối với phát triển du lịch nói chung. Điều này càng có ý nghĩa trong bối cảnh hội nhập khi cạnh tranh thu hút khách giữa các điểm đến du lịch trở nên gay gắt.

1.3. Lợi thế cạnh tranh

Cạnh tranh là sự ganh đua giữa các chủ thể kinh tế với đối thủ cạnh tranh nhằm mang lại nhiều vị thế nhất cho doanh nghiệp. Điều này

* Phân hiệu Đại học Thái Nguyên tại tỉnh Lào Cai.

tạo nên lợi thế tương đối trong sản xuất, tiêu thụ hàng hóa hay các lợi thế kinh tế nhằm mang lại lợi ích tốt nhất cho mình.

Lợi thế cạnh tranh là những gì làm cho doanh nghiệp nổi bật, trong khi các đối thủ cạnh tranh khác lại không làm được điều này. Nhờ đó, doanh nghiệp sẽ hoạt động tốt hơn so với những doanh nghiệp khác. Đây là yếu tố cần thiết phải có giúp công ty ngày càng thành công và tồn tại lâu dài, khác biệt so với đối thủ cạnh tranh (4).

Lợi thế cạnh tranh tồn tại trong doanh nghiệp sẽ mang lại những lợi ích về chi phí. Như vậy, yếu tố này giúp doanh nghiệp cung cấp giá trị cao cho khách hàng. Từ đó, tạo ra lợi nhuận lớn hơn cho chính doanh nghiệp.

1.4. Mô hình cạnh tranh của điểm đến

Có nhiều mô hình cạnh tranh của điểm đến. Ví dụ mô hình của Porter (1990) chú trọng vào môi trường tại điểm đến và các yếu tố quyết định liên quan; Mô hình của Poon (1993) nhấn mạnh vào sự đổi mới, chất lượng và làm du lịch trở thành một ngành dẫn đầu; Mô hình của tổ chức WES (1993-1994) nhấn mạnh đến các yếu tố kinh tế vĩ mô và chính sách du lịch; Mô hình của Bordas (1993) tập trung vào định hướng marketing, giá trị và chi phí nhận biết; Mô hình của Dwyer và những người khác (2000) nhấn mạnh yếu tố giá; Mô hình của Ritchie và Crouch (2003),... (5)

Trong bài viết này chúng tôi lựa chọn một số yếu tố trong mô hình cạnh tranh của Ritchie và Crouch (2003) để phân tích lợi thế so sánh và lựa chọn lợi thế cạnh tranh của điểm đến du lịch Y Tý - Bát Xát - Lào Cai.

Mô hình cạnh tranh của Ritchie và Crouch (2003) là mô hình tương đối toàn diện. Quan điểm này được trình bày lần đầu tiên nhân dịp tổ chức hội nghị Aiest ở Bariloche (Aiest, 1993). Trải qua 10 năm, các quan điểm và khái niệm đã được điều chỉnh và xây dựng công phu, thể hiện trong cuốn sách chỉ dẫn lý

thứ với tên gọi Điểm đến cạnh tranh (Ritchie và Crouch, 2003), đưa ra mô hình khái quát về sức cạnh tranh và tính bền vững của điểm đến.

Với mô hình của Ritchie và Crouch, các tác giả đã phân biệt rất rõ hai khái niệm lợi thế so sánh (những nguồn tài nguyên sẵn có) và lợi thế cạnh tranh (khả năng triển khai và sử dụng những nguồn tài nguyên sẵn có). Trong đó, *lợi thế so sánh bao gồm các yếu tố*: nhân lực, vật lực, tri thức, vốn, cơ sở hạ tầng, thương hiệu du lịch, tài nguyên lịch sử văn hóa, quy mô nền kinh tế. *Lợi thế cạnh tranh bao gồm các yếu tố*: kiểm tra và lưu trữ, bảo tồn, tăng trưởng và phát triển, hiệu quả, hữu hiệu. Ngoài các yếu tố chính của mô hình, hai tác giả còn nhấn mạnh sự ảnh hưởng của môi trường toàn cầu và môi trường cạnh tranh.

Điểm quan trọng trong mô hình của Ritchie và Crouch đã nhấn mạnh tầm quan trọng của chính sách, quy hoạch và phát triển điểm đến (Destination Policy, Planning, and Development - DPPD) cũng như quản lý điểm đến du lịch (Tourism Destination Management - TDM). Trong đó, qui hoạch chiến lược là nền tảng của xây dựng và quản lý điểm đến du lịch.

2. Phân tích lợi thế so sánh và lợi thế cạnh tranh cho điểm đến du lịch Y Tý

2.1. Giới thiệu khái quát điểm đến du lịch Y Tý

Y Tý là huyện vùng cao, biên giới, nằm ở phía Tây Bắc của huyện Bát Xát tỉnh Lào Cai. Xã Y Tý cách thị trấn Bát Xát khoảng 70km về phía Tây Bắc. Xã Y Tý có địa hình phức tạp, bị chia cắt bởi các dãy núi cao. Xã nằm trên vùng núi đá có độ cao hơn 2.000m so với mực nước biển. Là một xã vùng cao biên giới của huyện Bát Xát, Y Tý có diện tích đất tự nhiên 8.654 ha và 11,94 km đường biên giới. Toàn xã có tổng số gần 800 hộ sinh sống trên 15 thôn bản. Cư dân chủ yếu gồm các tộc người Mông, Dao, Giáy, Hà Nhì và Kinh.

2.2. Phân tích lợi thế so sánh của điểm đến du lịch Y Tý

2.2.1. Tài nguyên du lịch tự nhiên ở Y Tý dồi dào

Y Tý có khí hậu quanh năm mát mẻ nhưng vào mùa đông, khí hậu lạnh giá, sương mù bao phủ, nhiệt độ có khi xuống dưới 0°C. Y Tý nổi tiếng bởi cảnh đẹp thiên nhiên hùng vĩ, kỳ thú. Dãy núi Nhù Cù San, đỉnh núi cao tới 2.660m, gần như quanh năm mây phủ.

Rừng Y Tý phong phú về thảm thực vật, đa dạng các loại động vật quý hiếm có rất nhiều loài thực vật và động vật có tên trong Sách đỏ Việt Nam, đang được cộng đồng các dân tộc ở địa phương bảo vệ. Y Tý có rừng nguyên sinh nằm giữa một thung lũng đá hình vòng cung, rộng 8.000ha, trải dài trên ba xã Ý Tý, Dền Sáng, Sáng Ma Sáo. Cây trong rừng xen lẫn cây ở rừng nhiệt đới và á nhiệt đới, với nhiều tầng tán. Những cây cổ thụ vút lên từ khe sâu, cheo leo trên những vách đá, thân cây xù xì ẩm mốc. Giữa những vách núi sừng sững giữa trời, thỉnh thoảng lại có những thác nước trắng xóa từ trên cao đổ xuống tung bọt trắng xóa. Mây Y Tý nổi tiếng đẹp và thơ mộng. Những thửa ruộng bậc thang trồng lúa của các cư dân bản địa như những bức hình biến màu theo mùa làm ăn của người dân bản địa. Mùa đổ nước các thửa ruộng như một tấm gương lớn lấp loáng phản chiếu mây trời. Mùa lúa vào thời con gái xanh mượt mà; mùa lúa chín vàng óng ả, no ấm.

Không chỉ mang vẻ đẹp hoang sơ, hùng vĩ, núi rừng Y Tý còn chứa nhiều tiềm năng trong phát triển kinh tế. Trong những khu rừng già nơi đây, cây thảo quả là cây quý giá góp phần phát triển kinh tế của vùng đất này. Y Tý còn là vùng đất nước thuận lợi trong việc nuôi các giống cá nước lạnh, có giá trị kinh tế cao như cá hồi, cá tầm...

2.2.2. Tài nguyên du lịch văn hóa ở Y Tý rất độc đáo

Y Tý có 15 bản (Phìn Hồ, Trung Chải, Phan Cán Sừ, Nhiu Cồ San, Mò Phú Chải, Ngải Chồ, Tả Giè Thàng, Choản Thèn, Lao Chải 1, Lao Chải 2, Sín Chải 1, Sín Chải 2, Sín San 1, Sín San 2, và Hồng Ngải), với 5 dân tộc là Hà Nhì, Dao, Mông, Giáy và người Kinh (sống ở trung tâm thị trấn). Trong 15 thôn bản của Y Tý, thôn Phan Cán Sừ là 1 trong 2 thôn vùng biên giới cao nhất của Lào Cai. Đường đi lại rất khó khăn, nhưng nếu đặt chân lên đây có thể nhìn bao quát cả một vùng đất; Thôn Hồng Ngải là thôn xa nhất của xã Y Tý, nằm sát với biên giới Trung Quốc. Nơi đây trồng khá nhiều thảo quả, một loại nông sản mang lại giá trị cao. Thôn Lao Chải chủ yếu là người Hà Nhì; thôn Sín San là bản của người Dao đỏ... Tại Y Tý một tuần chợ phiên họp một lần vào ngày thứ Bảy, người dân địa phương xuống chợ trong các trang phục rực rỡ đủ sắc màu, họ mua, bán trao đổi những mặt hàng nông sản. Chợ phiên là một trong những điểm đến hấp dẫn của khách du lịch.

Trong các dân tộc sinh sống ở Y Tý, người Hà Nhì có số dân đông nhất, chiếm đến 60% dân số, họ cư trú gần nguồn nước để đảm bảo nước cho sinh hoạt và phục vụ tưới tiêu. Họ có nhiều phong tục tập quán, hệ thống lễ hội lạ và độc đáo. Tộc người này ở nhà trình tường bằng đất - đây là một kiểu nhà khá đặc biệt, còn giữ được nét hoang sơ nguyên thủy theo lối kiến trúc truyền thống, được đông đảo khách du lịch quan tâm tới chiêm ngưỡng. Nhà thường được kết cấu hình chữ nhật, có một cửa chính và cửa tò vò thông gió ở trên cao, không có cửa sổ, nhưng mùa đông rất ấm áp mà mùa hè lại mát mẻ. Tường nhà được nện bằng đất rất dày, từ 30 - 40cm. Mái nhà chủ yếu được lợp bằng gỗ hoặc gianh, tre. Hiện nay, một số nhà lợp ngói xi măng.

Bên cạnh nhà trình tường, hệ thống các lễ hội của người Hà Nhi ở nơi đây cũng là những di sản văn hóa phi vật thể độc đáo, có thể khai thác để phục vụ phát triển du lịch. Đặc biệt lễ hội Khô già già của dân tộc Hà Nhi đen cũng được xếp hạng di sản văn hóa phi vật thể quốc gia; Ruộng bậc thang Ngải Thầu - Y Tý được công nhận là di tích danh lam thắng cảnh quốc gia.

2.2.3. Cơ sở hạ tầng của Y Tý cơ bản đáp ứng nhu cầu của khách du lịch

Điều kiện hạ tầng: điện, nước, giao thông vận tải, thông tin liên lạc ở Y Tý khá thuận lợi. Tại trung tâm xã Y Tý đã có mạng Internet, wifi. Mạng điện thoại Viettel phủ sóng tới tận các bản làng xa xôi nhất của xã Y Tý.

Từ thành phố Lào Cai đến xã Y Tý khoảng 70km, đường lên Y Tý hiện nay đã được nhà nước đầu tư rải nhựa nên có thể đến Y Tý bằng các phương tiện ô tô, xe máy khá thuận lợi.

2.2.4. Tư tưởng, đường lối phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của các cấp chính quyền địa phương

Với chủ trương phát triển du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn, phục vụ cho việc phát triển kinh tế, văn hóa xã hội của tỉnh, Chính quyền địa phương xã Y Tý và huyện Bát Xát rất quan tâm đến việc tạo cơ chế thông thoáng, thuận lợi về thủ tục hành chính giúp cho du khách có thể tiếp cận điểm đến một cách thuận lợi.

Với tư tưởng chỉ đạo văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, vừa là mục tiêu vừa là động lực thúc đẩy kinh tế - xã hội phát triển, có bảo tồn và phát huy được bản sắc văn hóa dân tộc mới tạo ra được một xã hội lành mạnh, đấu tranh có hiệu quả với các yếu tố văn hoá ngoại lai và tác động của mặt trái cơ chế thị trường đã và đang làm xói mòn bản

sắc văn hoá dân tộc, tạo ra môi trường lành mạnh cho kinh tế - xã hội phát triển. Vì vậy Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Bát Xát đã ban hành Đề án “Phát triển Du lịch gắn với bảo tồn và phát huy bản sắc văn hóa các dân tộc huyện Bát Xát giai đoạn 2015-2020” với mục đích phát huy và khai thác hợp lý những nguồn tài nguyên, góp phần thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội, chuyển dịch cơ cấu kinh tế, phát huy các giá trị truyền thống tốt đẹp, biết tiếp thu tinh hoa văn hóa tiên tiến của nhân loại nhưng cũng biết phá bỏ những hủ tục lạc hậu để mang lại hiệu quả trong việc phát triển kinh tế - xã hội, tạo ra sự tin tưởng và đồng thuận của nhân dân các dân tộc vào Đảng, phục vụ phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn.

Như vậy, có thể thấy so với các vùng lân cận của tỉnh Lào Cai và các tỉnh thuộc khu vực miền núi phía Bắc, điểm du lịch Y Tý, Bát Xát, Lào Cai có nhiều lợi thế so sánh để phát triển du lịch: khí hậu mát mẻ; có hệ sinh thái đa dạng và phong phú; mây và ruộng bậc thang là những kiệt tác của thiên nhiên và con người luôn được giới nhiếp ảnh, giới văn nghệ sỹ lấy làm đề tài sáng tác; Y Tý là cái nôi của người Hà Nhi tại Lào Cai; các dân tộc sinh sống và canh tác ở khu vực vùng biên vẫn giữ gìn bản sắc văn hóa và các lễ hội đặc trưng; Ruộng bậc thang các xã vùng biên và đặc biệt là ruộng bậc thang Y Tý đã được công nhận là di tích quốc gia,... Những lợi thế này cần được nghiên cứu một cách đầy đủ làm căn cứ cho việc lựa chọn tạo dựng các lợi thế cạnh tranh của điểm du lịch Y Tý, đặc biệt là trong việc xây dựng các sản phẩm du lịch đặc thù có tính cạnh tranh cao không chỉ mang tính địa phương của du lịch Lào Cai mà còn mang tính đại diện cho vùng và quốc gia.

2.3. Phân tích lợi thế cạnh tranh của điểm đến Y Tý, Bát Xát, Lào Cai

Du lịch Y Tý mới bắt đầu được hình thành và phát triển theo hướng tự phát là chủ yếu.

Nhận thức rõ tiềm năng và lợi thế so sánh của Y Tý, các cấp chính quyền địa phương xã Y Tý, huyện Bát Xát đã tích cực chỉ đạo các cơ quan chuyên môn, cùng với sự giúp đỡ của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Lào Cai tiến hành xây dựng, kiến tạo nên các lợi thế cạnh tranh trong phát triển du lịch cho Y Tý, như: xây dựng quy hoạch và phát triển điểm đến du lịch tại xã Y Tý và nghiên cứu xây dựng các chính sách quản lý điểm đến du lịch này; đồng thời xây dựng hồ sơ đề một số tài nguyên tự nhiên và văn hóa của Y Tý được công nhận là di sản văn hóa vật thể hoặc phi vật thể cấp quốc gia.

- Trước tiên để có thể khai thác các tài nguyên du lịch độc đáo của Y Tý vào phục vụ khách du lịch, Chính quyền xã Y Tý đã lập hồ sơ quy hoạch du lịch Y Tý, đề nghị đưa một số tuyến du lịch cộng đồng ở Y Tý vào hoạt động (Quyết định số 77/QĐ-UBND của Ủy ban Nhân dân tỉnh Lào Cai ngày 13-01-2016), bao gồm các tuyến:

1) Sa Pa - Bản Xèo - Mường Hum - Sáng Ma Sáo - Dền Sáng - Y Tý - A Mú Sung - Lào Cai và ngược lại;

2) Sa Pa - Bản Xèo - Mường Hum - Y Tý - A Lù - A Mú Sung - Trịnh Tường - Lào Cai và ngược lại.

- Thứ hai, nhận rõ những lợi thế so sánh trong phát triển du lịch cộng đồng tại xã Y Tý, các cấp chính quyền địa phương đã xây dựng hồ sơ đề nghị công nhận điểm du lịch cộng đồng tại một số thôn của xã Y Tý - Nơi cội nguồn văn hóa người Hà Nhi Đen tại Lào Cai; Đồng thời hỗ trợ người dân xây dựng các homestay và hỗ trợ trang thiết bị (chăn, ga, gối, đệm,...) cho các hộ này;

Bên cạnh đó chính quyền địa phương cũng chủ động kết hợp với nguồn Dự án GREAT (Bình đẳng giới) xây dựng lại hệ thống rãnh thoát nước thải thôn Choản Thèn (với tổng chiều dài 600m), tiến hành di dời chuồng đại

gia súc tại thôn Choản Thèn (đã xong phần mặt bằng làm chuồng đại gia súc tập trung); Hỗ trợ để sơn lại màu đất tạo cảnh quan chung toàn thôn (đã cải tạo được 6/22 hộ sơn lại màu đất trình tường); Xây mới nhà Du lịch cộng đồng tại thôn Choản Thèn trở thành điểm tham quan trưng bày và phục vụ đón khách lưu trú;...

- Thứ ba, như đã giới thiệu ở phần lợi thế so sánh, tại Y Tý có rất nhiều tài nguyên tự nhiên và văn hóa độc đáo có thể khai thác phục vụ phát triển du lịch. Để khẳng định giá trị, thương hiệu các tài nguyên này, chính quyền xã làm hồ sơ đề nghị công nhận một số di sản thiên nhiên và văn hóa trở thành các di sản văn hóa quốc gia, từ đó thu hút khách du lịch đến với Y Tý, đó là:

+ Lễ hội Khô già già của dân tộc Hà Nhi Đen được xếp hạng di sản văn hóa phi vật thể quốc gia;

+ Ruộng bậc thang Ngải Thầu - Y Tý được công nhận là di tích danh lam thắng cảnh quốc gia;

- Thứ tư, chính quyền địa phương cũng tập trung khảo sát và xây dựng các sản phẩm du lịch mới, như:

+ Dịch vụ leo núi tại các điểm leo núi Kỳ Quan San, Nhìu Cồ San, Lào Thần, Pu Ta Leng, Chung Nhía Vũ,.. cụ thể hóa bằng cách tổ chức các lớp đào tạo, tập huấn, hướng dẫn người dân làm hướng dẫn viên leo núi và vệ sinh môi trường trong tuyến leo núi.

+ Thăm quan các danh lam thắng cảnh như: Đường đá cổ Pavi, thác Ong chúa (Sàng Ma Sáo), thác Rồng (Trung Lèng Hồ), thác Ba tầng (Trịnh Tường), động Phìn Ngan (Phìn Ngan),...

+ Xây dựng sản phẩm thương thức, trải nghiệm văn nghệ người Hà Nhi cho du khách, chính quyền và người dân xã Y Tý đã xây dựng và duy trì đội văn nghệ mang đậm bản

sắc các dân tộc Hà Nhì của xã Y Tý. Đội văn nghệ này thường xuyên được kiện toàn và duy trì và phát triển tốt và tham gia nhiều hoạt động, phong trào của địa phương.

- *Thứ năm*, khởi đầu, khách du lịch đến Y Tý chủ yếu là khách phượt, với số lượng không nhiều. Loại khách này đến với Y Tý chủ yếu bằng phương tiện xe máy, do đó có thể thích nghi với các cung đường quanh co, hiểm trở, mặt đường lồi lõm nhiều ổ voi, ổ gà, nhiều đoạn có độ dốc cao. Để mở rộng thị trường khách đến với Y Tý, chính quyền các cấp đã đầu tư cải tạo, nâng cấp con đường từ trung tâm huyện Bát Xát lên Y Tý (đoạn đường Trịnh Tường - Y Tý) và một số con đường liên kết các vùng trong huyện Bát Xát và liên kết giữa huyện Bát Xát với huyện Sa Pa theo các tuyến du lịch nêu trên... Do đó, hệ thống giao thông được cải tạo đáng kể, cơ bản đáp ứng được nhu cầu vận chuyển đa dạng của các loại khách du lịch và nhu cầu đi lại của người dân trong vùng.

- *Thứ sáu*, nhận thức rõ về vai trò quan trọng, sức mạnh của hoạt động quảng bá, marketing trong phát triển du lịch, cũng như nhận thức rõ điểm yếu về quảng bá du lịch của Y Tý, chính quyền xã Y Tý đã phối hợp với các địa phương, các đơn vị,... xây dựng các chương trình quảng bá điểm du lịch Y Tý trên nhiều phương tiện thông tin đại chúng như:

+ Quảng bá bằng các hoạt động thể thao: Tổ chức thành công giải đua xe đạp địa hình năm 2017, 2018 và 2019 với nhiều chủ đề như: Đạp xe giữa mùa vàng (năm 2017); Một vòng đua hai Quốc gia (2018); Đi giữa mùa hoa Đỗ Quyên - Y Tý năm 2019; Tổ chức thành công các giải Leo núi chinh phục đỉnh Lão Thần huyện Bát Xát lần thứ 1 năm 2017, lần thứ 2 năm 2018 và lần thứ 3 năm 2019; Trình diễn Dù lượn năm 2018;... đã thu hút đông đảo các vận động viên và du khách quan tâm.

+ Quảng bá trên truyền hình: các cấp chính quyền địa phương đã tích cực mời, đón tiếp các đoàn truyền hình địa phương và trung ương thực hiện các chương trình, phóng sự quảng bá các tiềm năng, tài nguyên du lịch của xã Y Tý.

+ Quảng bá bằng các ấn phẩm: Phát hành tập san du lịch chuyên đề về Năm du lịch Quốc gia với chủ đề Lễ hội mùa thu tại Y Tý, Bát Xát; In ấn và phát hành trên 3.000 tập catalog về Du lịch Y Tý, Bát Xát đến đông đảo du khách trong và ngoài nước qua các sự kiện,...

+ Quảng bá qua tổ chức các sự kiện: Các lễ, lễ hội thường niên của các dân tộc trên địa bàn huyện cũng đã được đẩy mạnh công tác quảng bá nhằm thu hút du khách và nhân dân tham dự, như: lễ hội Văn hóa và Ẩm thực, lễ hội Xuống đồng, lễ hội Pút Tồng, lễ hội Khô già già, lễ hội mùa Thu,... và đã nhận được sự quan tâm và đưa tin quảng bá của đông đảo các đơn vị truyền thông, báo, đài trong và ngoài tỉnh.

+ Ngoài ra, mạng xã hội cũng được khai thác có hiệu quả: Fanpage Du lịch Y Tý. Các bài viết về các điểm du lịch của Y Tý, Bát Xát nhận được sự đánh giá cao và phản hồi tích cực trong các cộng đồng mạng. Đăng tải các tin, bài, ảnh về công tác chuẩn bị, tổ chức về các hoạt động du lịch trên địa bàn huyện Bát Xát nói chung, xã Y Tý nói riêng trên các phương tiện thông tin đại chúng của tỉnh, huyện, fanpage, diễn đàn du lịch các kênh truyền hình của địa phương và trung ương; website của huyện Bát Xát, các trang mạng xã hội như: zalo, fanpage, facebook,...

- *Thứ bảy*, nhận thức rõ điểm yếu nhất trong lợi thế so sánh của Y Tý là về chất lượng nguồn nhân lực phục vụ du lịch. Chính quyền địa phương đã tổ chức nhiều lớp tập huấn cho người dân địa phương về Du lịch cộng đồng; Đào tạo kỹ năng nghề du lịch,

tuyên truyền bảo vệ môi trường du lịch,... cho người dân theo các lớp ngắn hạn, dài hạn. Hoạt động này đã tạo ra sự độc đáo trong nhân lực phục vụ du lịch tại Y Tý. Đội ngũ nhân lực này chủ yếu là người dân tộc thiểu số ở địa phương, có bản tính thật thà chất phác, nhiệt tình, chăm chỉ lao động, có bản sắc văn hóa riêng biệt có thể làm vừa lòng khách du lịch về mặt chuyên môn nghiệp vụ lại vừa tạo cho du khách một ấn tượng mới lạ về phong cách thái độ phục vụ.

Bằng việc tạo ra những lợi thế cạnh tranh nêu trên, chỉ trong khoảng 10 năm (2011-2020) du lịch Y Tý đã có những bước phát triển vượt bậc. Các nghiên cứu của các nhà khoa học du lịch cho thấy từ chỗ chỉ là điểm đến của khách du lịch phượt đến nay, Y Tý đã trở thành điểm du lịch hấp dẫn cho nhiều đối tượng khách du lịch khác nhau ở trong nước và ngoài nước. Năm 2019, Y Tý, Bát Xát đón trên 108.000 lượt khách (trong đó 2.663 khách quốc tế). Bình quân chi tiêu đạt 520.000đ/người/ngày; Lưu trú bình quân đạt 1,6 ngày/người; Tổng doanh thu giai đoạn 2016-2019 đạt trên 50 tỷ đồng (6).

3. Đề xuất một số giải pháp tận dụng lợi thế so sánh, đẩy mạnh lợi thế cạnh tranh để nâng cao hiệu quả phát triển du lịch ở Y Tý trong thời gian tới

Trong những năm qua, tuy đạt được những kết quả nhất định nhưng theo đánh giá của các nhà khoa học, các nhà quản lý và kinh doanh: du lịch Y Tý Bát Xát vẫn chưa phát triển tương xứng với tiềm năng sẵn có. Y Tý vẫn chưa phát huy được hết lợi thế so sánh để tăng cường lợi thế cạnh tranh trong phát triển du lịch ở địa phương.

Làm thế nào để hấp dẫn khách du lịch, để phát triển du lịch của các điểm đến luôn là vấn đề đã và đang được chính quyền địa phương quan tâm. Một số nhà nghiên cứu cho rằng các yếu tố hấp dẫn thu hút du khách

là các yếu tố cung và cầu, chính sách du lịch của chính quyền địa phương và khả năng tiếp cận điểm đến.

Ritchie và Crouch đã đưa ra một nhận định quan trọng về các hoạt động liên quan đến yếu tố hấp dẫn thu hút: “Nguyên nhân thực sự khiến người ta tham quan một điểm đến là để tham gia một cách tích cực vào những hoạt động mang tính kích thích nhất thời và sau đó để lại kỷ niệm sâu sắc cho người tham quan về những gì họ đã trải qua. Khi tìm cách làm cho một điểm đến trở nên hấp dẫn và có sức cạnh tranh, điều thiết yếu là bảo đảm rằng điểm đến đó mang lại nhiều hoạt động mà việc tham gia hoạt động đó sẽ để lại những kỷ niệm đáng nhớ” (7).

Quan niệm của Ritchie và Crouch cho thấy: Một điểm đến cạnh tranh tốt không tồn tại ngẫu nhiên. Việc xác định đúng các lợi thế so sánh và cạnh tranh tại một điểm đến sẽ kích thích và tạo điều kiện thuận lợi cho các hình thức du lịch phát triển phù hợp. Từ quan niệm này, chúng tôi đề xuất một số giải pháp để phát huy các lợi thế so sánh, tăng cường các lợi thế cạnh tranh trong phát triển du lịch ở Y Tý - Bát Xát như sau:

1/ Tăng cường nâng cao hơn nữa nhận thức của các bên tham gia vào phát triển du lịch tại Y Tý, đặc biệt là các nhà quản lý, doanh nghiệp du lịch về ý nghĩa và tầm quan trọng của việc phát huy các lợi thế so sánh của Y Tý để nâng cao sức hấp dẫn và lợi thế cạnh tranh của điểm đến này. Sao cho có thể tạo dựng được những bứt phá cho du lịch Y Tý trong giai đoạn phát triển mới.

Dựa trên cơ sở những lợi thế so sánh của du lịch Y Tý nên tổ chức các đề tài, dự án nghiên cứu để làm rõ hơn những lợi thế này; tính nhạy cảm dễ bị biến đổi của những lợi thế so sánh trước tác động của các hoạt động phát triển kinh tế - xã hội, trong đó có cả hoạt động du lịch. Kết quả của những nghiên cứu này sẽ

là các cơ sở khoa học để xác định mức độ ưu tiên đối với các đề tài, dự án khai thác các lợi thế so sánh để tạo ra các lợi thế cạnh tranh nhằm phát triển du lịch của Y Tý.

1/ Cần có những chính sách, giải pháp đủ mạnh để nâng cao hiệu quả của việc quản lý điểm đến theo “sức chứa”, hạn chế những tác động tiêu cực của du lịch đến môi trường, văn hóa bản địa và đời sống của người dân do sự tập trung quá đông khách du lịch cũng như sự tăng giá dịch vụ sinh hoạt, đặc biệt trong các mùa du lịch và các sự kiện mà nhiều điểm du lịch trong vùng hiện đang phải đối mặt trong đó Sa Pa (điểm du lịch lân cận Y Tý) được xem là ví dụ điển hình.

3/ Trên cơ sở quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Lào Cai đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030 và định hướng Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam, chính quyền địa phương, người dân và các doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ du lịch ở Y Tý cần đẩy mạnh, đa dạng hóa hơn nữa việc tổ chức nghiên cứu các lợi thế so sánh để phát triển hệ thống sản phẩm du lịch của Y Tý, trong đó chú trọng nghiên cứu đề xuất những sản phẩm du lịch đặc thù của địa phương này để thu hút khách du lịch đến với Y Tý. Ví dụ các sản phẩm du lịch khai thác từ tài nguyên tự nhiên (rừng già Y Tý, khí hậu Y Tý, mây Y Tý, núi Y Tý,...) và tài nguyên du lịch văn hóa (Chợ phiên vùng cao, biên giới Y Tý; Văn hóa người Hà Nhì Đen, Nhà trình tường...)

4/ Tăng cường đề xuất sự hỗ trợ của nhà nước đối với phát triển hạ tầng du lịch ở Y Tý. Tiếp tục nâng cấp, sửa chữa các con đường tới các thôn bản vùng cao, vùng sâu của đồng bào các dân tộc thiểu số, nơi còn tiềm ẩn khá nhiều tài nguyên du lịch tự nhiên và văn hóa vẫn chưa được khai thác. Từ đó, để tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ sở kinh doanh dịch vụ du lịch khai thác các tài nguyên du lịch của địa phương vào phát triển du lịch của địa phương. Đồng thời, lựa chọn những sản phẩm

du lịch đặc thù để hỗ trợ địa phương xây dựng nhằm nâng cao giá trị, tạo sự đa dạng về các sản phẩm du lịch cho điểm đến Y Tý.

5/ Có chính sách hỗ trợ tập huấn cho cộng đồng địa phương về nghiệp vụ du lịch đáp ứng yêu cầu khách du lịch, đặc biệt là khách du lịch quốc tế và khách VIP. Hoạt động tập huấn cần theo phương thức cầm tay, chỉ việc cụ thể. Cần đưa ra kế hoạch tập huấn thường xuyên để cập nhật những điểm mới.

6/ Mở rộng liên kết chặt chẽ điểm du lịch Y Tý với các điểm du lịch trong tỉnh Lào Cai và trong vùng Tây Bắc để đưa khách đến với Y Tý. Tìm phương thức liên kết chặt chẽ và hài hòa giữa các bên tham gia trong phát triển du lịch ở Y Tý. Sao cho vừa đảm bảo sự công bằng trong lợi ích các bên và vừa giúp khai thác, bảo vệ tài nguyên du lịch ở Y Tý một cách khoa học, bền vững.

7/ Tăng cường và đa dạng hơn nữa các hình thức quảng bá, giới thiệu marketing điểm đến Y Tý đến với khách du lịch, đặc biệt là những loại khách có nhu cầu tiêu thụ các sản phẩm du lịch có tính chất đặc trưng, đặc thù của Y Tý.

Kết luận

Như vậy việc phân tích các lợi ích so sánh và lợi ích cạnh tranh của một điểm đến du lịch sẽ giúp cho việc phát triển hiệu quả hoạt động du lịch tại điểm đến. Có thể nói đây sẽ là những yếu tố đột phá góp phần quan trọng để phát triển du lịch.

Y Tý là một điểm du lịch có nhiều lợi thế so sánh nhưng chưa tạo ra được nhiều lợi thế cạnh tranh. Tiềm năng du lịch Y Tý chưa được khai thác tương xứng với tiềm năng sẵn có. Vì vậy, rất cần thiết có những nghiên cứu phân tích những lợi thế nêu và đưa ra các giải pháp phù hợp là việc làm cần thiết để phát triển du lịch ở Y Tý lên một tầm cao mới xứng đáng với tiềm năng của

địa phương, đưa du lịch Y Tý phát triển trở thành ngành kinh tế trong cơ cấu kinh tế của xã, tạo việc làm cho người dân địa phương, tăng thu nhập và đảm bảo an sinh xã hội cho xã vùng cao biên giới./.

Đ.T.O

1. Quốc hội, “Luật Du lịch”, số: 09/2017/QH14, ngày 19 tháng 6 năm 2017. Điều 3, mục 7.

2. Hằng Hà, “Lợi thế so sánh (Comparative Advantage) là gì? Ví dụ về lợi thế so sánh”,

<https://vietnambiz.vn/loi-the-so-sanh-comparative-advantage-la-gi-vi-du-ve-loi-the-so-sanh-20190830141748706.htm>

3. Nguyễn Phạm Hùng (2019), *Văn hóa Du lịch*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, tr. 302.

4. Văn phòng Replus, Lợi thế cạnh tranh là gì? Cách xác định lợi thế cạnh tranh cho doanh nghiệp, <https://replus.vn/loi-the-cananh-tranh-la-gi/>

5. Nguyễn Thu Thủy, “Nghiên cứu một số mô hình xác định khả năng cạnh tranh trong quản lý điểm đến du lịch”, Tài liệu môn học Marketing điểm đến, lớp Cao học K17, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn Hà Nội.

6. Theo số liệu thống kê của Phòng Nghiệp vụ Du lịch huyện Bát Xát, năm 2019

7. Trích theo tác giả Nguyễn Thu Thủy, “Nghiên cứu một số mô hình xác định khả năng cạnh tranh trong quản lý điểm đến du lịch”, Tài liệu môn học Marketing điểm đến.

Tài liệu tham khảo khác

1. Nguyễn Thu Thủy, Nguyễn Việt Hoàng (2019), *Định vị điểm đến du lịch tại thành phố Thanh Hóa*, Tài liệu dạy Cao học Du lịch K17, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn Hà Nội.

2. Nguyễn Thu Thủy (2019), *Du lịch Sơn Đoòng nhìn từ góc độ xây dựng thương hiệu điểm đến*, Tài liệu dạy Cao học Du lịch K17, Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn Hà Nội.

Đặng Thị Oanh: *Analysis of comparative advantage and competitive advantage of tourism destinations in Y Tý commune, Bát Xát district, Lào Cai province*

Y Tý commune, Bát Xát district, Lào Cai province is a new destination which is attractive with its natural and cultural resources. Many tourists have visited Y Tý over the last years. It is crucial to analyze the comparative and competitive advantages of Y Tý to improve the effectiveness of the destination marketing and develop Y Tý tourism. The article proposes solutions to enhance tourism of Y Tý, bringing more benefits to stakeholders in development tourism, especially for local authorities and communities.

Keywords: Comparative advantage, competitive advantage, solutions, tourism, Y Tý.